

Posudek oponenta diplomové práce

Student/ka:	Bc. Tomáš Brunclík
Název práce:	Role Strany národní jednoty v politickém systému druhé republiky
Vedoucí:	PhDr. Josef Straceny, CSc.
Oponent¹:	PhDr. Daniela Prokschová, Ph.D.

Diplomová práce se zabývá Stranou národní jednoty (SNJ) v kontextu druhé republiky, jejím zařazením do stranické typologie a posouzením autoritářských rysů strany. Téma práce je náročné uchopit z metodologického hlediska mimo jiné proto, že režim druhé republiky byl po necelém půl roce svého trvání násilně ukončen německou okupací. Domnívám se však, že autor téma zpracoval kvalitně a vznikla dobrá práce, která rovněž navazuje na jeho bakalářskou práci „Hledání smyslu: Národní strana práce v politických kontextech druhé republiky“, což diplomant v úvodu práce uvádí a bakalářskou práci rovněž cituje.

V úvodních kapitolách jsou si obě práce obsahově částečně podobné. Jedná se v diplomové práci o kapitoly „Vznik druhé republiky“ (s. 7–12) a „Politická transformace“ (s. 13–17), zatímco v bakalářské práci jde o kapitoly „Vznik druhé republiky“ (s. 9–20) a „Druhá republika“ (s. 21–28). Má to však svůj důvod, a to nastínění kontextu druhé republiky. Oceňuji, že autor úvod v diplomové práci oproti práci bakalářské zestručnil, protože se jedná o obecně známé téma. Bylo by ještě možné v tomto směru odkázat na práci bakalářskou s tím, že například o tématu mnichovské dohody v ní pojednává podrobněji a netřeba to již v diplomové práci jinými slovy opakovat.

Práce je logicky členěna. Její téma je relevantní ať už z hlediska historie, politologie, tak také výuky občanské výchovy a základů společenských věd. Škoda, že význam tématu z hlediska občanského vzdělávání je nastíněn pouze v závěrečném odstavci práce (s. 56). Směřuje k němu také má závěrečná otázka.

Práce sice splňuje povinný limit 60 NS (se seznamem literatury a přílohami má 63 stran), domnívám se však, že je na diplomovou práci poněkud krátká a větší rozsah by jí byl ku prospěchu. Délku práce zmiňuji také proto, že diplomant v jejím úvodu na s. 6 uvádí „Pro větší rozsah diplomové práce jsem si vybral také politicky relevantnější Stranu národní jednoty“, což je poněkud v rozporu s faktem, že jeho bakalářská práce má celkově 72 stran. Autor by se mohl například více zaměřit na srovnání s Národní stranou práce, k čemuž má díky své bakalářské práci ideální výchozí pozici, analýzu dobových dokumentů nebo mezinárodní kontext. U dobových dokumentů doporučuji zejména podrobnější analýzu tisku. Autor např. na s. 53 uvádí citaci z *Přítomnosti*, ve které se o komunistech mluví jako o „starém zamořeném nábytku, který musí pryč“. Bylo by zajímavé zaměřit se na oblast dehumanizace názorových oponentů nebo skupin obyvatel na etnickém nebo náboženském základě ve veřejné debatě za druhé republiky. Dále jsem v práci postrádala větší zaměření na osoby spjaté s SNJ (např. J. Scheinost, S. Berounský, J. Mertl) a také hlubší analýzu subjektů, ze kterých se tato strana skládala.

Kladně ale hodnotím, že se autor od své bakalářské práce analyticky posunul a přidal k rozboru působení Strany národní jednoty politologickou dimenzi. Právě jeho analýzu SNJ z hlediska stranických typologií

¹ Pokud posudek vypracovává vedoucí práce, nevyplňovat.

a posouzení autoritářských rysů považuji za nejdůležitější přínos práce. V tomto směru bych chtěla vyzdvihnout podkapitulu 4.2 „Legitimizace“ (s. 27–30) a podkapitulu 6.1 „Typologie podle Linze“ (s. 44–50). Zaměření na typologii J. Linze je u autoritářských režimů jednoznačně užitečné a dobře zvolené, jen je škoda, že je v práci zcela opomenut G. Sartori.

Následně uvádím v chronologickém pořadí několik poznámek k obsahu práce. Přimlouvala bych se za větší terminologickou přesnost a zasazení popisovaných fenoménů do širšího (ať už dobového, místního nebo politologického) kontextu.

Vzhledem k tomu, že autor se zabývá rozdělením mezi autoritářskými a totalitními režimy dle J. Linze, byla bych opatrnější v označování všech režimů střední Evropy koncem 30. let za „totalitní“, viz následující citace ze s. 7: „Československo jako jediné zůstalo demokratickým státem uprostřed totalitní střední Evropy, ovšem potýkalo se svými vlastními problémy, které se týkaly zejména menšin.“ Raději bych použila výraz „autoritářský“ nebo „nedemokratický“.

Co se týče definování jednostranických systémů, autor v práci na s. 36 uvádí, že „Duverger hovoří o možnosti existence jedné strany v demokratickém režimu a jako příklad uvádí Kemalistskou stranu v Turecku či režim v Salazarově Portugalsku, kde se jediná vládnoucí strana náhodou také jmenovala Národní jednoty.“ Většina současných prací se však shoduje na tom, že především Salazarovo Portugalsko vykazuje řadu rysů nedemokratických režimů a bývá uváděno za příklad režimu autoritářského. Bylo by vhodné tento fakt v práci reflektovat.

Chtěla bych také podotknout, že diplomant na s. 20 uvádí, že „Nacionální charakter strany byl patrný i při náboru, který měl určité nároky. Cizinci a Židé nebyli do strany přijímáni, což odráželo širší politiku etnické a náboženské diskriminace, kterou strana praktikovala.“ U Židů se bezesporu jednalo o diskriminaci na etnickém a náboženském základě, ovšem co se týče „cizinců“ bylo by dobré v práci zmínit, že i v současné České republice může být dle zákona č. 424/1991 Sb. členem politické strany pouze občan ČR starší 18 let.

Terminologicky bych se přikláběla k užití „autoritářské“ místo „autoritativní“ strany, a „autoritářského“ místo „autoritativního“ režimu, který používá autor. Nutno ale dodat, že i v odborné literatuře se vyskytují obě varianty.

Na závěr posudku bych ještě chtěla ocenit, že práce prošla jazykovou korekturou a až na drobné výjimky se v ní nevyskytují gramatické ani stylistické chyby. Avšak u jediné tabulky v textu (s. 50) chybí název a rovněž bych zde více specifikovala její zdroj, jelikož není zcela jasné, která část tabulky vychází z uváděné knihy S. Balíka a M. Kubáta a kterou vytvořil sám autor. K literatuře bych ještě doporučila publikaci: Holzer, Jan. (2000) *Stranický systém druhé republiky*. In: Přehled politického stranictví na území českých zemí a Československa 1861–1998. Olomouc.

Domnívám se, že i přes uvedené výhrady se jedná o celkově zdařilou historicko-politologickou práci.

Závěr: Závěrečná práce splňuje podmínky kladené na závěrečné práce v příslušném oboru.

Upozornění/Disclaimer: Vzhledem ke stavu poznání k dnešnímu dni nedokáže autorka posudku s jistotou stanovit, zda a v jaké míře byly při vypracování této závěrečné práce využity nástroje umělé inteligence.

Podněty k přemýšlení, **otázky do rozpravy:**

1. Jak si myslíte, že by se vyvíjela politika Strany národní jednoty, kdyby nedošlo k německé okupaci Čech, Moravy a Slezska? Mohli bychom vidět paralely ke Straně národní jednoty v ostatních zemích?
2. Můžete prosím více představit využití Vaší práce ve výuce občanské výchovy a základů společenských věd zejména vzhledem k její politologické dimenzi?

V Praze 30. 8. 2024

.....
Daniela Prokschová